

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra ústavního a evropského práva
Studijní program Právo a právní věda
Studijní obor Právo

Posudek oponenta k diplomové práci

Diplomant: Dominik Raba
Téma: Ústavní limity svobody projevu
Oponent: doc. JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.

Diplomant Dominik Raba předložil diplomovou práci v rozsahu 74 stran s tématem *Ústavní limity svobody projevu*, kterou diplomant dále rozdělil do čtyř samostatných kapitol. Diplomová práce dále obsahuje úvod a závěr, cizojazyčné resumé a seznam zdrojů. Téma diplomové práce je velmi aktuálním tématem a zároveň se jedná o téma velmi závažné, neboť svoboda projevu je jednou z nejvýznamnějších a nejdůležitějších liberálních svobod.

V úvodu, v rozsahu jedné strany, diplomové práce diplomant primárně představuje strukturu své práce a v závěru úvodu též cíle, ke kterým diplomant chce ve své práci dojít, přičemž jako cíl diplomové práce si diplomant zvolil objasnění a charakteristiku svobody projevu v České republice, její limity a problematiku *hate speech*, a to zejména v prostředí sociálních sítí. Oponentka práce má však výhradu ke konstatování, že svoboda projevu má být *jedno ze základních práv a svobod*, toto konstatování v úvodu diplomové práce není zcela přesné, neboť je rozdíl mezi *právem* a *svobodou*, přičemž této terminologické nepřesnosti se diplomant dopouští v úvodu hned dvakrát. V úvodu diplomové práce oponentka dále postrádá odůvodnění výběru daného tématu a metodiku diplomové práce.

První kapitola obsahuje historický exkurz ke svobodě projevu, samotné vymezení svobody projevu a obsah této svobody. K této kapitole mám jako oponentka následující výhrady:

- V rámci historického exkurzu se diplomant dopouští nepřesnosti a gramatických chyb (str. 4 diplomové práce), když tvrdí, že Ústavní listina Československé republiky ze dne 29. února 1920 byla *1. Ústava československé republiky (tedy ústavní listiny č. 121/1920 Sb.)*. Je pravdou, že předmětná ústava byla první definitivní ústavou Československa, nicméně v pořadí je obvykle uváděna jako třetí.

- Pokud diplomant na str. 11 odkazuje na svůj předešlý odstavec, ve kterém má být vymezeno, co se rozumí projevem v rámci svobody projevu, je nutné konstatovat, že tomu tak není, neboť předešlý odstavec diplomant věnuje rozdílnosti pojetí svobody projevu v evropském prostředí a USA.
- Na str. 12 diplomové práce diplomant navazuje na právní názor D. Kosaře, citace v rámci pozn. č. 29 však odkazuje na monografii P. Molka.
- Na str. 16 diplomové práce diplomant tvrdí, že *existuje názor, který říká, že...*, takováto formulace není přípustná v odborné práci.
- Na str. 16 diplomové práce diplomant uvádí, že *Ústavní soud naopak zastal odlišný názor v jednom ze svých rozhodnutích (jednalo se o spor ve věci reklama na oplatku Fidorka)*. Diplomant však neuvádí konkrétní sp. zn. daného rozhodnutí Ústavního soudu ČR.
- Na str. 17 diplomové práce diplomant pracuje s pojmem *nemovitého závazku*, který však právní řád ani právní věda nezná.
- Na str. 18 pozn. č. 42 diplomant cituje D. Ondřejovou, citace však neodpovídá citační normě a pramen samý není uveden v seznamu literatury.
- Na str. 19 diplomové práce diplomant chce nastínit legální definici svobody projevu a jako konkrétní legální definici uvádí přímou citaci celého čl. 17 Listiny základních práv a svobod, vě. například práva na informace. Čl. 17 Listiny základních práv a svobod není legální definicí svobody projevu.
- Na str. 21 diplomant odkazuje na názor J. Filipa bez konkrétní citace, kde tak měl J. Filip učinit.
- Diplomant na str. 24 až 26 vymezuje pojem skutkového tvrzení a hodnotícího soudu, přičemž nepracuje se zásadní judikaturou Ústavního soudu ČR a to zejm. Nález ÚS se sp. zn. I. ÚS 367/03 (tzv. Rejžek vs. Vondráčková), případně I. ÚS 453/03 nebo IV. ÚS 1511/13. Diplomant se též nevyjadřuje ke zveřejňování informací o osobách veřejně známých nebo k roli statusu autora daného sdělení.

Druhá kapitola diplomové práce se věnuje limitům svobody projevu. V rámci této kapitoly se diplomant zabývá vymezením základních práv a svobod a jejich povahou, možností omezení základních práv a svobod a principu proporcionality, jakož i závěrem této dílčí kapitoly k možnostem omezení svobody projevu. Tato kapitola vzhledem ke své tematice by jistě byla vhodnější kapitolou č. 1 diplomové práce, neboť pokud nejprve diplomant vymezuje konkrétní svobodu projevu a až v následující kapitole pojednává o obecné povaze základních práv a svobod, není takovéto členění logické. K této kapitole mám jako oponentka následující výhrady:

- Pokud na str. 33 diplomant odkazuje J. Drgonce, činí tak bez odkazu na pramen tohoto názoru v poznámkách, taktéž na str. 35 u E. Barányho, H. Kelsena, F. Weyra a L. Zucca, taktéž str. 36 v případě R. Alexyho, str. 37 A. Bleckmann a E. Barány, str. 38 J. Kratochvíl, J. Griffin, M. Radim, str. 39 M. Kumm. Jedná se tak zřejmě o sekundární citace z monografie P. Ondřejka, což však diplomant neuvádí, proto jsou v tomto případě takovéto citace v diplomové práci nepřijatelné.
- Str. 44 práce v pozn. č. 110 je citace R. Alexyho provedena citací „R. Alexy“, což není přípustné.
- Diplomant sice vymezuje princip (test) proporcionality při omezování základních práv, přičemž tak činí bez konkrétní návaznosti na dnes již bohatou judikaturu Ústavního soudu ČR s výjimkou nálezu sp. zn. Pl. ÚS 4/94 ze dne 12. 10. 1994, což však není dostačující, neboť tento náleze je považován za iniciační náleze v rámci této problematiky. Diplomant se taktéž nevyjadřuje k souvisejícím judiciálním testům racionality a vyloučení extrémní disproportionality, diplomant mohl vymezit rozdíly v užití těchto judiciálních testů.
- Diplomant na str. 49 své práce uvádí výrok V. Knappa bez konkrétní citace zdroje tohoto výroku.
- Ústavní zák. č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky poskytuje ústavní, nikoliv zákonný, základ daného opatření.
- Pokud se daná kapitola nazývá *Limity svobody projevu*, je nutné konstatovat, že tato problematika není v dané kapitole takřka řešena. Kapitola působí spíše jako obecná kapitola bez konkrétní vazby na téma diplomové práce.

Ve třetí kapitole se diplomant zabývá ochranou osobnosti a to v rámci občanského zákoníku, jakož i ústavním základům této ochrany. Tato kapitola však nemá hlubšího smyslu, což však diplomant přiznává v úvodu dané kapitoly. V dané kapitole se diplomant několikrát odkazuje na názor Ústavního soudu, necituje však konkrétní sp. zn. daného rozhodnutí (např. str. 54 pozn. č. 145, str. 55, pozn. č. 146). Dílčí podkapitola 3.2 je jen jedním odstavcem, ve které jsou pouze vypsány některé čl. Listiny základních práv a svobod, bez konkrétního vysvětlení, a to s citací, která není relevantní. Diplomant se v této kapitole krátce věnuje specifické míře ochrany veřejně činných osob, nečiní tak bohužel dostatečně a s návazností na judikaturu Ústavního soudu či ESLP.

Poslední čtvrtou kapitolu diplomant věnoval tématice *Svobody projevu a svobody vyjadřování na internetu*. Jedná se kapitolu, která se zabývá vysoce aktuálními tématikou a měla by přidanou hodnotu, pokud by diplomant vyčerpал dané téma, což bohužel neučinil. V rámci práce s citační normou znovu autor využívá nepřijatelnou formu sekundárních citací (např. str. 68, pozn. č. 197).

V závěru své diplomové práce diplomant shrnuje svoji diplomovou práci a závěry, ke kterým při jejím sepisování dospěl.

Diplomová práce obsahuje množství gramatických chyb a překlepů (např. str. 7: *všeobecná deklarace lidských práv*; str. 8: *V úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod*; str. 20 pozn. č. 49: *politických práv 2.*; str. 22: *V Rámci Listiny*). Práce samá není psána čtivou formou, ani odborným stylem, ani její členění není logické. Diplomant využívá jen omezené množství literatury, zcela postrádám časopiseckou literaturu a některé ze základních monografií (např. Bartoň, M. a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, 608 s.; případně též komentář k Listině základních práv a svobod nakl. Wolters Kluwer z roku 2012).

Jako oponentka práce mám k předložené práci značné výhrady, které v jednotlivostech uvádím výše, přičemž s ohledem na výše uvedené je nutné konstatovat, že práce je na samé hranici obhajitelnosti. S nutným předpokladem brilantní obhajoby diplomové práce navrhuji práci, s uvedenou výhradou, hodnotit stupněm dobře. Diplomovou práci tedy doporučuji připustit k obhajobě.

Otázky oponenta:

1. Jaký je rozdíl mezi testem proporcionality a testem racionality?
2. Hraje roli status autora sdělení v rámci limitů svobody projevu?

V Praze dne 23. 4. 2019

doc. JUDr. Monika Forejťová, Ph.D.
oponentka